

Žižkovské divadlo Jára Cimrmana je pražské divadlo, z jehož repertoáru jsou nejznámější hry **Ladislava Smoljaka** a **Zdeňka Svěráka** s tematikou fiktivního českého génia **Jára Cimrmana**. V divadle hrají pouze **muži**.

K prvnímu zkušebnímu představení došlo **19.6.1967** v Malostranské besedě (pro rodiny a známé) a oficiálně pro veřejnost (4.10.1967) - šlo o hru **Akt**.

V lednu 1972 se DJC nastěhovalo a působilo v pražské Redutě.

Od října 1974 DJC vystupovalo bez kulis, kostýmů a rekvizit na alternativních scénách - strahovská Sedmička, kolej 5.května, Klub chemiků, Divadlo v Řeznické.

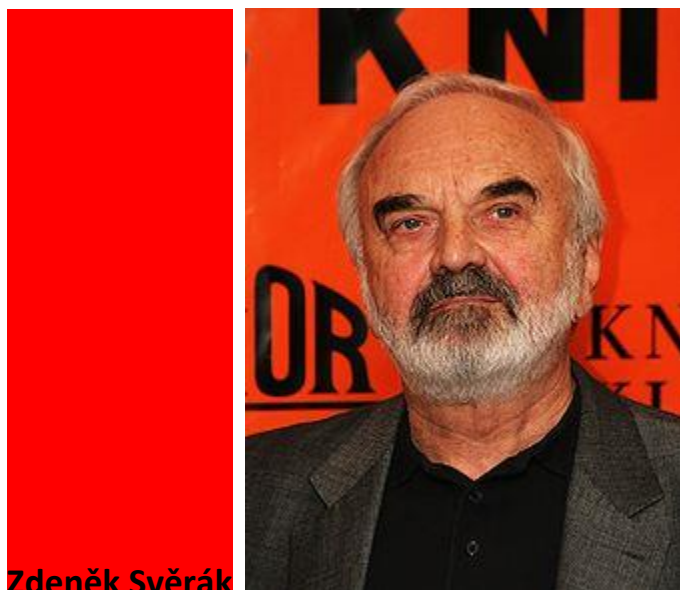

Od roku **1992 Žižkovské divadlo Jára Cimrmana**, příspěvková organizace sídlí **Štítného 520/5, 130 00, Praha 3 - Žižkov**.

Doplňte podle vlastních znalostí názvy her:

- *Akt, 1967*
- *Vyšetřování ztrátyknihy, 1967*
- *Hospoda Na, 1969*
- *..... v salonním coupé, 1970*
- *..... Bobeš, 1971*
- *Dlouhý, Široký a, 1974*
- *Posel z L....., 1977*
- *Lijavec, 1982*
- *Dobytí pólu, 1985*
- *Blaník, 1990*
- *Záskok, 1994*
- *Šv....., 1997*
- *..... nebe, 2008*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zdeněk Svěrák

(* 28. března 1936 Praha) je český humorista, dramatik, scenárista, textař a herec.

Společně s Ladislavem Smoljakem a Jiřím Šebánkem vymyslel postavu fiktivního českého **génia Jára Cimrmana**. S Ladislavem Smoljakem napsali pro **Divadlo Jára Cimrmana** řadu divadelních her, jako jejichž fiktivní (spolu)autor je uváděn právě Jára Cimrman. Ten je také hlavním hrdinou jejich společného celovečerního filmu **Jára Cimrman ležící, spící**.

Jako scenárista se Zdeněk Svěrák podílel na řadě **celovečerních filmů**, často režírovaných Ladislavem **Smoljakem**. Je úspěšný také jako herec. Ztvárnil hlavní roli mj. ve filmu *Kolja* (natočeném podle jeho vlastního scénáře), jež režíroval jeho syn Jan Svěrák. Tento film získal nejen sedm **Českých lvů**, ale i dvě prestižní světová ocenění **Oscar** a **Zlatý glóbus**. Kromě toho byly na Oscara nominovány i jeho filmy **Obecná škola** (1991, režie Jan Svěrák) a **Vesničko má středisková** (1985, režie Jiří Menzel), ve kterých hrál vedlejší role.

Kromě **písniček** pro děti na hudbu **Jaroslava Uhlíře** psal v 70. letech pod pseudonymem Emil Synek i texty k populárním písním; nejznámější je Holubí dům **Jiřího Schelingera** (rovněž na Uhlířovu hudbu).

Poslechněte si píseň Chválím tě země má od autorské dvojice Z. Svěrák, J. Uhlíř:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<http://www.youtube.com/watch?v=OpNN-reD66M>

Do podvědomí lidu se také dostal díky své **charitativní činnosti**. V roce 1994 totiž zejména díky němu vzniklo centrum pro pomoc lidem s poškozením míchy a tím pádem ochrnutím, tzv. paraplegikům, nesoucí název **Centrum Paraple**. K tomu ho vedl úraz jeho přítele a divadelního kolegy **Jana Kašpara**, který se po pádu ze stromu dostal nenávratně na vozík. Zdeněk Svěrák se tomuto ústavu stále věnuje.

Tvorba Zdeňka Svěráka je všeobecně známá. Podtrhněte filmy, ke kterým napsal Zdeněk Svěrák scénář a vy jste je viděli:

- *Vrchní, prchni!*
- *Tři veteráni*
- *Vesničko má středisková*
- *Utopím si ho sám*
- *Obecná škola*
- *Kolja*
- *Lotrando a Zubejda*
- *Tmavomodrý svět*
- *Vratné lahve*
- *Život a podivuhodná dobrodružství vojína Ivana Čonkina*

Z čeho plyne komika Svěrákova hereckého projevu? Než se podíváte na náповědu z knihy KDO BYL KDO v našich dějinách ve 20. století, pokuste se vyjádřit vlastními slovy.

Komika jeho hereckých kreací v DJC vyplývá z vážnosti a opravdovosti, s níž přistupuje ke slovním či situačním absurditám. Používá přehnané "učitelské" dikce a strojeně srdečné mimiky a gestiky k poučování většinou o těch nejsamozřejmějších věcech. Jeho projev ve filmech jiných režisérů a scenáristů (například Jako jed) je přirozenější, i když osobitý.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jára Cimrman – Ladislav Smoljak – Zdeněk Svěrák

Záskok

(Cimrmanova hra o nešťastné premiéře hry Vlasta)

(1994)

ČÁST A (SEMINÁŘ)

*V rámci semináře je Cimrman představen i jako průkopník rozhlasové hry, což je demonstrováno groteskní scénkou **Tma jako v pytli.***

<http://www.youtube.com/watch?v=fzxcumAK-WQ>

obr. F.Křižík

Doc. Jaroslav Weigl:

V době Cimrmanova hereckého kočování byla většina hospodských sálů a sokoloven již elektrifikována. Ale poměrně často se stávalo, že uprostřed představení došlo k přerušení dodávky proudu a celé divadlo se ponořilo do tmy. Zapalovat svíčky či petrolejové lampy bylo po požáru Národního divadla přísně zakázáno. Muselo se tedy čekat, až se závada odstraní.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pro tyto nepříjemné chvíle čekání napsal Cimrman vtipnou scénickou vložku, která se celá odehrávala potmě. Když jsme ji v pozůstalosti herce Oty Plka našli, uvědomili jsme si, že tu Jára Cimrman dávno před vynálezem rozhlasu položil základy k rozhlasové hře. Posudte sami. Prosím, zhasněte světlo. (*Zhasne se.*)

1. herec: Velevážené publikum, zůstaňte na svých místech. V důsledku poruchy elektrického osvětlení sehraje vám veselý výstup „Tma jako v pytlí“.
- Krejčí: Manželko, nevadí ti, že odcházím z domova a nechávám tě tu samotnou v našem bytě, který je zároveň krejčovskou dílnou?
- Žena: Nevadí. Víím, že jako krejčí musíš za svými zákazníky z domu, když nám tak často vypínají světlo a ty tu nevidíš na práci.
- Krejčí: Tak sbohem, manželko.
- Žena: Tak sbohem, manželí. A nebouchej dveřmi, ať neprobudíš dědečka, který spí ve vedlejší místnosti.
- Je pryč. Už jsem se bála, že neodejde. Každou chvíli totiž přijde můj mileneček František Křížík. Má továrnu na elektřinu a udělá poruchu, kdykoli chceme manžela vystrnadit z domu.

(Ozve se zaklepání)

To jsi ty, miláčku? Pojd' dál, vzduch je čistý.

Křížík: Drahá, konečně tě držím v náručí. Och, jaké máš pevné boky.

Žena: Ale to je krejčovská panna, Františku.

Křížík: Promiň. A teď? Jsi to ty? Nejsi panna?

Žena: Ale Františku!

Křížík: Už tě poznávám. Kdybys byla panna, měla bys tady odsud k podlaze dřevěnou štangli.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Žena: Kde jsi, Františku?
- Křižík: Tady, miláčku. Smím tě políbit?
- Žena: Polib mě, Františku.
- Křižík: Mně připadá, že máš v puse fajfku.
- Žena: Dědo!? Vy jste tady
- Děda: Jo. Hledám svíčku. Kdo to tu s tebou je?
- Žena: To je Venouš. Můj muž a tvůj syn. Běž spát. Najdu svíčku sama.
- Děda: Tak já jdu. Dobrou noc.
- Křižík: Konečně sami, drahá. Celý život bych ti chtěl takhle klečet u nohou.
- Žena: Kleč, Františku, kleč.
- Děda: Poslyš, snacho, vrátil jsem se. Nějak se mi nezdá ten hlas. Jsi to opravdu ty, Venouši? Kde jsi? Aha, tady. Co že jsi tak malej?
- Žena: Dědo, Venouš teď odešel. Tohle je sousedovic malý Mirek. Jeho mamince zase došel ocet.
- Děda: K čemu potřebujete tolik octa? Vždyť seš tu pro něj každéj den.

(Ozve se zaklepání)

- Žena: Kdo je?
- Mirek: Dobrý večer, jsem sousedovic malý Mirek. Mamince zase došel ocet.
- Děda: To jsem blázen... Říkalas, že tady ten, co ho držím za vlasy, je sousedovic malý Mirek.
- Žena: Sousedí mají dva malé chlapce, dědo.
- Děda: A oba jsou Mirkové?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Žena: Ano. Mají dva malé Mirky. Vy už taky nic neudržíte, dědo.

Děda: Jednoho Mirka jsem udržel.

(Ozve se zaklepání)

Žena: Kdo je?

Sousedka: Dobrý večer. Jsem vaše sousedka. Není tady náš Mirek?

Děda: Jsou tu oba vaši Mirkové.

Sousedka: Oba? Já mám jen jednoho Mirka.

Děda: Vidíš, snacho, sousedka je mladší, a taky udrží jen jednoho.

Krejčí: To jsem rád, že jsem neodešel za svými zákazníky a svůj odchod jsem jen předstíral.

Žena: Probůh, manželí, tys byl celou dobu zde?

Krejčí: Ano. Konečně jsem se dozvěděl, proč nám tak často vypínají proud. Pojď sem, Křižíku! Kde jsi? A, tady klečíš.

Mirek: Já jsem Mirek.

Krejčí: Promiň, Mirku. Tak tohle je Křižík!

Křižík: Já jsem taky Mirek.

Krejčí: Nekecej. Je jenom jeden Mirek. Druhej je tu na ocet. Křižíku, pamatuj si, ještě jednou vypneš elektriku...

Křižík: Slibuji, že nevypnu, pane mistře. Se zálety jsem dneškem skoncoval. Zaprvé to potmě stejně není ono a zadruhé nesmím ztrácet čas, protože musím zdokonalit obloukovou lampu. A nyní mě omluvte, půjdu nahodit generátor.

(Rozsvítí se)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dm: Jaroslav Weigel:

Viděli jste, přátelé, respektive slyšeli, jak Cimrman využil výpadku proudu, který divadelní představení zpravidla ochromí, k pobavení publika.

Scénku „Tma jako v pytli“ hrála jeho společnost několik let se stejně bouřlivým ohlasem, jakého jsme byli svědky dnes, a to až do roku 1913, kdy navštívil divadelní představení František Křižík s chotí. Sám Křižík by byl přešel celou záležitost s humorem, ale jeho paní trvala na tom, že scénka musí být stažena z repertoáru a výpadky proudu musí přestat.

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. *Záskok je hrou plnou citací a odkazů na jiné texty. Právě intertextualita a ironie (v cimrmanovském divadle v podobě mystifikační hry) jsou typické znaky postmoderní poetiky.*

Analyzujte prvky postmoderní poetiky.

2. *Výstavba hry je bohatší než u dřívějších děl autorské dvojice „cimrmanovského“ divadla. Hra sice má obvyklou část seminární, přednáškovou a inscenační, ale navíc se v části B (předehra) v duchu hry anglického autora Michaela Frayna Zepředu zezadu též předehraje generálka na vlastní uvedení Cimrmanovy hry Vlasta.*

Přibližte její výstavbu.

Do jaké části patří tyto ukázky?

<http://www.youtube.com/watch?v=eXLKIoAHX3Y>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<http://www.youtube.com/watch?v=hRNwQHjLuSw>

3. *Objasněte postavu Jára Cimrmana.*
4. *Co je typické pro herecké výkony herců?*
5. *Vyberte si jednu z dalších cimrmanovských her a spolužákům přibližte její výstavbu.*
6. *V divadle Jára Cimrmana vystupují pouze muži. Najdete paralelu v dějinách divadla? Poslechněte si objasnění v podání Zdeňka Svěráka*

http://www.youtube.com/watch?v=-pplxjv_1Oo

7. *Které jiné hry cimrmanovského divadla znáte? Čím vás zaujaly? Jaké jiné texty jsou v nich citovány nebo jinak připomenuty?*
8. *Objasněte, na kterého českého autora navazuje divadlo v tradici mystifikačního a demytizujícího humoru.*

Poslechněte si ukázkou ze hry Záskok:

http://www.youtube.com/watch?v=GFIYOQD8_4M

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Radek99 (*pět hvězdiček*)

„V Českých Budějovicích by chtěl žít každý...kromě mě teda..." **Nejlepší dramatický kus našeho fiktivního génia a jeho epigonského divadelního souboru...** Samozřejmě hlavně díky fenomenálnímu Zdeňku Svěrákovi v ústřední roli zaskakující ochotnické celebrity Karla Infelda Prácheňského...(v alternaci s Ladislavem Smoljakem by byla hra nejspíš poloviční...) V téhle postavě doslova exceluje a je cítit, že si ji napsal na tělo... Vzít si na paškál národním obrozením a jeho následnou reflexí (především komunistickou propagandisticky motivovanou literárně vědeckou činností) glorifikovanou úlohu českého ochotnického divadla 19. století je tak originální a vděčný nápad, že tahle parodie ochotničení ve své podstatě osvobozuje. A hlavně vycizelované a mistrně napsané gagy trhají bránice... Dokonalé představení výjimečného divadelního souboru, o čemž svědčí nejlépe fakt, že **tvůrci za tuto hru obdrželi Cenu Alfréda Radoka za nejlepší divadelní hru roku 1994!** Tak symbolicky se završila pouť divadelních amatérů z divadla malé formy na Žižkově mezi nesmrtelné ikony českého divadla 20. století... 100%(19.3.2009)

Úkoly pro práci s textem v hodině:

1. Postihněte souvislost mezi oběma texty.
2. Určete funkční styl.
3. Na základě typických znaků určete slohový útvar a doložte tvrzení příklady z textu.
4. Charakterizujte jazykové prostředky.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

GYMNÁZIUM
PRACHATICE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

POJMY:

postmodernismus Postmoderna (také postmodernismus) je evropský myšlenkový směr konce 20. století.

Tento pojem vznikl na základě krátké, ale vlivné knihy Jeana-Françoise Lyotarda **O postmodernismu (La condition postmoderne, 1979, č. 1993)**. Základním prvkem postmoderny je **pluralita názorů a jejich zrovnoprávnění**.

Tento směr vznikl jako **reakce na modernu a je zaměřen opačným směrem, tzn. odmítá koncepci jediné pravdy a jediného cíle, ale usiluje o alternativní přístup ke světu**. Z toho pramení **kritika pokroku a moderních myšlenek levicových intelektuálů**, zároveň postmoderna otevřela cestu **k odmítnutí názorů spojených s kulturní nadřazeností západní civilizace a tím i nadřazenosti racionality v procesu poznání. To u filosofů vede k nedůvěře vůči obecným pravdám a teoriím**, tím prakticky popírají předchozí filosofické snahy nastolit jednotný názor.

Vytvořením **pluralitního prostředí** často dochází jednak ke vzniku **paradoxů** spojených s **několika pohledy na danou problematiku**, jednak k následné snaze řešit tyto těžko řešitelné paradoxy.

*Významným představitelem postmoderny byl bývalý český prezident **Václav Havel**. Což se značilo v hesle: **pravda a láska zvítězí nad lží a nenávistí**. Pojmy jako pravda a láska spolu v podstatě vůbec nesouvisí, dávat je dohromady je jako sčítat hrušky s jablky. Spojování nesouvisejících pojmů je jedním ze základních znaků postmodernismu.*

mystifikace = úmyslné oklamání někoho, předstírání něčeho, šíření nepravdivé zprávy—> literární mystifikace využívá uměleckého výmyslu k oklamání čtenáře) /Např. Jeptiška – padělky RKZ – Hašek: Strana mírného pokroku v mezích zákona/

nonsens = „ne-smysl“